

בס"ד י"ב בתשרי, תשס"ז

הועדה המדינית של הסנהדרין

לענין פדיון שבויים

א. לב כל יהודי, נתון לסבל השבויים ולסבל בני משפחותיהם. כל יחיד ואף המדינה ושלטונה מחויבים במידת הרחמים כלפי השבויים והמשפחות; עלינו לעשות ככל יכולתנו למען פדיון השבויים וזאת מפני ש"כל ישראל ערבים זה בזה"¹ ועל כך מושבעים ישראל מסיני.²

ב. במהלך השנים פיתחו ממשלות ישראל דפוסי התנהגות שליליים בכל הכרוך בחילופי שבויים³ בראש ובראשונה מפני ששברו את עקרון הערבות והמחויבות ההדדית [עקרון הסולידריות] ופוררו בכך את כוח ההרתעה של עמנו ושל מדינת ישראל. תהליך זה החמיר וביתר שאת מאז פתיחת "תהליך השלום", התוצאה היא שמדינת ישראל סילקה את צלם אלוקים מעל פניה, האויב אינו ירא ממנה⁴ וידידיה חוששים מבוגדנותה ולפיכך נקלעה המדינה למצב של פושטת רגל הנאלצת למכור נכסיה בכל מחיר.

ג. מדינה ריבונית שמחיליה או אזרחיה נחטפו בפעולות איבה אינה רשאית לשקול כענין שבשגרה בתמורה לדרישות האויב החלפת מחבלים שפוטים בשבויים. בכך היא מפרקת את מערכת המשפט והצדק, והורסת מראש את הסיכוי לנצחון על האויב. דרישת האויב להחזרת מחבלים – אסירים, טרוריסטים שבצעו פשעים חמורים בתמורה לשחרור חטופים ישראלים היא כניעה לסחטנות ותעודד האויב להשיג כל מבוקשו באמצעות חטיפות נוספות.

¹ אוי לנו נתקיים עלינו מקרא שכתוב בתורה ורדף אותם קול עלה נדף, ונסו מנוסת חרב מפני אימה, ונפלו ואין רודף מבלי כח, וכשלו איש באחיו, אינו אומר איש באחיו אלא איש בעון אחיו למלד שכל ישראל ערבים זה בזה, ולא תהיה לכם תקומה לפני אויביכם זו שעה שנלכדה בה ירושלים, ילקוט שמעוני, פרשת בחוקותי, רמז תרעה

² ראה הרב שלמה גורן, "כל ישראל ערבים זה בזה" תורת המועדים, תשכ"ד, עמ' 54-70 ובפרט שם: אחריות הסנהדרין לקיום הערבות.

³ המדינה הפקירה שבויים תוך התעלמות ב'פרשת' עסק הביש' [1954] תשי"ד, כאשר לא פדתה שבויי המחותרת שפעלה בשמה ובשליחותה במצרים בשנות החמישים ונמנעה מלהחליפם בחילופי השבויים שלאחר מבצע קדש [1956] תשט"ז; עשתה זאת רק לאחר לחצים קשים לאחר נצחון ששת הימים. תשכ"ז [1967]; המדינה עסקה בזדון יוצא דופן בהסגרת פולארד ובסיוע להרשעתו בחומרה קיצונית; הסכימה לחילופי שבויים באסירים בעבר ללא דרישת גופתו של אלי כהן הי"ד, ללא מתן תשובה ברורה לגורלם של נעדרי סולטאן יעקב, ללא מתן עדויות ברורות לאשר עלה בגורלו של רון ארד. הפקירה את חיילי צד"ל ואת משתפי הפעולה הערביים למותם או לגיוסם לחיזבאללה. הנהיגה להחליף למעלה מאלף מחבלים כמו בעיסקת ג'יבריל [1985] תשמ"ה תמורת יהודים בודדים, פרשה שלכל הדעות חוללה את האינתיפאדה הראשונה שמוטטה את נורמות הלחימה בטרור.

⁴ "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך": דברים כח,

ד. פדיון השבויים הפך למסע התעללות והשפלה למדינה ולעם היהודי.

ה. הכלל ההלכתי הידוע הוא "אין פודים את השבויים יתר על כדי דמיהן"⁵; אך דמיהם, ערכם של השבויים, שוב אינו ערך כספי אלא ערך קיומי היכול לערער את כל המחנה הנשאר - כל עם ישראל.⁶

ו. כל חליפין שיתבצע היום ומדובר על מאות רבות של אסירים כנגד על חייל אחד ולא על מספר סביר כמו עד שבעה כנגד אחד, יגרום אך נזק נוסף, יעודד חטיפות, יגרום לשחרור מחבלים שיחזרו לסורם – קטל בני עמנו הל"ת.⁷ חובה לשנות את דפוסי ההתנהגות והכללים המשפטיים כדי להשיב את כוח ההרתעה.

ז. אין לעסוק בפדיון שבויים לפני קביעת עונש מוות כעונש חובה למחבלים, מה גם שבדיניהם אין חלות האמנות הבינלאומיות עליהם. דרישת מחבל שדם על ידיו כתנאי לשחרור חטופים צריך שתהווה אות מובהק לצורך להוציא להורג.

ח. פגיעה בשבוי או חטוף תגרום להוצאתם להורג של בני ערובה רבים נוספים, מן הבכירים ביותר שישנם תחת ידינו או שיחטפו לשם כך; כולל שרים, ראשי ממשלה וכל מי שמזוהה עם מנהיגות האויב.

ט. בגין רחמנות על אכזרים⁸ שהצטיינה בה מדינת ישראל היא חייבת במלחמתה לנטות אל מידת האכזריות כלפי האויב כעצת הרמב"ם בשמונה פרקים.⁹ אם לא תעשה כן, אין זה אלא מחדל נוסף בדרך אל תהום שאין לה חקר.

י. מנהיגות המדינה חייבת לחזור בתשובה ולפתח תפיסת מלחמה ובטחון המתאימה לצדק ולמטרותיו של עמנו הנובעת מייחודו ומצבו המיוחד של עם ישראל. לשם כך עליה להתייעץ עם חכמי ישראל כדי שיוור לה דרך תשובה שחלקה כתוב במסמך זה וחלקה במסמכים אחרים שכתבה נציגות הסנהדרין על חובת הממשלה בעיתות מלחמה.

חברי הוועדה:

אינג' משה לבל יו"ר

פרופ' הלל וייס - דובר הסנהדרין טל. 0545343545

הרב מאיר חי חקאק, קהילת יעקב

הרב ד"ר עזרא טפר, ירושלים

הרב ד"ר אליהו ש"ץ חשמונאים

הרב יואל שורץ, ירושלים אב"ד בסנהדרין

הרב דב שטיין ירושלים – מזכיר הסנהדרין

⁵ משנה, גיטין, ד, ו.

⁶ נפסק בשולחן ערוך (יורה דעה רנב א-ג) שפדיון שבויים קודם לכל צדקה אחרת, וצריכים לפדותם בהקדם ואפשרי. אבל חז"ל גם תיקנו (גטין מהא, שאין לפדות את השבויים יותר מכדי דמיהן, כלומר אין משלמים סכום עצום כדי לפדות אנשים אחדים שנלקחו בשבי. הטעם המקובל לתקנה זו הוא (יורה דעה רנב ד) שלא יהיו האויבים מוסרים את עצמם לשבות דווקא שבויים יהודים בשל המחיר הגבוה שהם מקבלים עבורם.

⁷ מאיר אינדור: מנכ"ל אלמגור, האגודה לנפגע הטרור בהודעתו מיום 26.9.06 על מספר המחבלים "ללא דם על הידיים" ששחררו בעסקאות קרובות קודמות והיו מעורבים אקטיבית בפיגועי דמים לאחר שחרורם.

⁸ שו"ת משנה הלכות חלק יג סימן קנא: "ורחמי רשעים אכזרי [משלי יב, י] שבמקום שמרחם על היחיד הוא אכזרי על הציבור ועל כלל ישראל ח"ו. ובתורה כתיב ובערת הרעה מקרבך למען ישמעו ויראו ויקוב הדין את ההר כ"ש היכא שהוא המזיק לרבים".

⁸ רמב"ם, שמונה פרקים, פרק ב, הלכה ב: "אם היה רחוק לקצה האחד, ירחיק עצמו לקצה השני וינהוג בו זמן מרובה, עד שיחזור לדרך התובה, והיא מידה בינונית שבכל דעה ודעה".
